

OPIS GEOSTANOWISKA

Filip Duszyński

Informacje ogólne

Nr obiektu	148	
Nazwa obiektu (oficjalna, obiegowa lub nadana)	Punkt widokowy koło Pomianowa Górnego	
Współrzędne geograficzne [WGS 84 – hddd.dddd]	Długość: 16.9652°E	Szerokość: 50.5057°N
Miejscowość	Pomianów Górny	
Opis lokalizacji i dostępności:	Proponowane geostanowisko to bezimienne wzniesienie (341,2 m n.p.m.), które wyraźnie góruje nad niewielką miejscowością Pomianów Górny i znajduje się na północny-wschód od niej. Dostęp do stanowiska jest utrudniony i nie prowadzą do niego żadne szlaki bądź ścieżki turystyczne. Najdogodniejszym sposobem dostania się na omawiany szczyt jest następujący: przejazd niewielką drogą lokalną, prowadzącą z Pomianowa Górnego do Doboszowic (kierunek północny). Na drogę skręca się w lewo z głównej drogi w Pomianowie (przed krzyżem). Droga asfaltowa zamienia się dalej w szutrową. Mniej więcej na wysokości zabudowań po lewej stronie pojawia się dróżka polna po stronie prawej. Drogą tą można dojść na szczyt.	
Długość	ok. 100 m	
Szerokość	ok. 50 m	
Wysokość (n.p.m.)	341,2 m	
Powierzchnia	ok. 40 a	

Charakterystyka geologiczna geostanowiska

Wiek geologiczny	Prekambr
Litologia	Gnejsy
Rodzaj geostanowiska	Punkt widokowy
Geneza i ogólny kontekst geologiczny	Wzniesienie, na szczycie którego planuje się utworzenie geostanowiska, znajduje się w brzeżnej, progowej części bloku przedsudeckiego, na południe od którego rozciąga się bardzo wyraźne obniżenie, będące zapadliskiem tektonicznym. Na południe od rowu Paczkowa-Kędzierzyna wyrastają wysokim progiem morfologicznym Sudety. Wszystkie widoczne elementy krajobrazu są efektem tektoniki, która doprowadziła do odmłodzenia rzeźby tego terenu w trzeciorzędzie (najprawdopodobniej oligocen-miocen). Wspólny i dość jednorodny niegdyś obszar Prasudefów hercyńskich (Sudety i Przedgórze Sudeckie) został na skutek tektoniki rozdzielony. W efekcie, na stanowisku możemy obserwować wyraźnie dźwignięty blok sudecki, obniżony bądź tylko nieznacznie dźwignięty (różne teorie) obszar przedsudecki oraz rozdzielające je zapadlisko.
Opis geomorfologiczny (popularno-naukowy)	Wzniesienie, na którym się znajdujemy, góruje nad niewielką miejscowością Pomianów Górny. Zbudowane jest ono ze starych skał metamorficznych – gnejsów - wieku prekambryjskiego, spotykanych w wielu miejscach na Wzgórzach Niemczańsko-Strzelińskich. Miejsce to jest jednak szczególnie ciekawe nie ze względu na rodzaj skały, jaka występuje w podłożu, ale z uwagi na możliwość obserwacji tektonicznych form rzeźby terenu Przedgórze Sudeckiego i Sudetów z najwyższego punktu na tym obszarze. Jeżeli spojrzymy na mapę natychmiast zorientujemy się, że teren, na którym się znajdujemy jest położony ponad 100 metrów wyżej od rejonu zbiornika wodnego „Topola” znajdującego się na południu. Obserwacja otaczającej nas rzeźby oraz przebiegu poziomicy na mapie wskazuje, że opisywany obszar wznosi się bardzo dynamicznie stromym progiem. Co więcej, teren znajdujący się poniżej charakteryzuje się zupełnie odmienną rzeźbą – jest w ogólności płaski. Jeżeli

	<p>podnieśmy nieco nasz wzrok i spojrzymy jeszcze dalej na południe dostrzeżemy wyrastające z tego równinnego terenu ogromnym wałem pasmo górskie – Sudety. Jak wytłumaczyć tak wielkie zróżnicowanie charakteru rzeźby na tym stosunkowo niewielkim obszarze? Odpowiedzią jest tektonika, która stworzyła ramy dla istnienia widocznych dzisiaj form.</p> <p>Wzniesienie, na którym się obecnie znajdujemy, stanowi południową, brzeżną część Przedgórze Sudeckiego. Stoki poniżej niego tworzą próg morfologiczny, który rozwinął się na uskoku tektonicznym obramowującym rów Paczkowa-Kędzierzyna. Płaski teren znajdujący się na południe od nas to właśnie ten rów. Trudno sobie dzisiaj wyobrazić, że w rzeczywistości jego głębokość wynosi kilkaset metrów, został bowiem całkowicie wypełniony osadami pochodzącymi z okresu zlodowaceń. Podczas gdy rów tektoniczny jest wynikiem zapadania się skorupy ziemskiej, terenu do niego przyległe są wypiętrzane – nazywamy je zrębami tektonicznymi. Wyrastające na południe od rowu Paczkowa-Kędzierzyna Sudety taki właśnie mają charakter. Uskok, w obrębie którego się wypiętrzyły, jest najważniejszą strukturą tektoniczną na terenie Polski południowo-zachodniej i nazywany jest sudeckim uskokiem brzeżnym.</p> <p>Wszystkie opisywane struktury związane są z aktywnością tektoniczną, jaka zaznaczyła się na tym obszarze na przełomie oligocenu i miocenu (ok. 20 mln lat temu). To właśnie wtedy doszło do podziału Pra-Sudetów waryscyjskich na dwa odrębne bloki – dźwigane Sudety i obniżany Blok Przedsudecki (w obrębie którego się znajdujemy). Ciekawostką, którą warto zapamiętać jest fakt, że Sudety ciągle podlegają wypiętrzaniu. Według badaczy w ciągu ostatnich 200 tys. lat Sudety podniosły się o około 10-25 m.</p>
Historia badań naukowych	Omawiane stanowisko nie było dotychczas przedmiotem szczegółowych badań naukowych. Informacje dotyczące rozwoju geomorfologicznego tego obszaru można przeczytać m.in. w poniższych pracach.
Bibliografia (format Lithos)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Migoń P., 2005, Regiony fizycznogeograficzne, [w:] J. Fabiszewski (red.), Przyroda Dolnego Śląska, Polska Akademia Nauk Oddział we Wrocławiu, s. 19-37. 2. Migoń P., 2005, Rozwój rzeźby terenu, [w:] J. Fabiszewski (red.), Przyroda Dolnego Śląska, Polska Akademia Nauk Oddział we Wrocławiu, s. 135-170.
Uwagi	
Streszczenie językiem nietechnicznym (do zamieszczenia na stronie internetowej i telefonie komórkowym -ok. 1200 znaków)	<p>Bezimienne wzniesienie, na którym zlokalizowane jest stanowisko, stanowi południową, brzeżną część Przedgórze Sudeckiego. Stoki poniżej niego tworzą próg morfologiczny, który rozwinął się na uskoku tektonicznym obramowującym rów Paczkowa-Kędzierzyna. Płaski teren znajdujący się na południe od nas to właśnie ten rów. Trudno sobie dzisiaj wyobrazić, że w rzeczywistości jego głębokość wynosi kilkaset metrów, został bowiem całkowicie wypełniony osadami pochodzącymi z okresu zlodowaceń. Podczas gdy rów tektoniczny jest wynikiem zapadania się skorupy ziemskiej, terenu do niego przyległe są wypiętrzane – nazywamy je zrębami tektonicznymi. Wyrastające na południe od rowu Paczkowa-Kędzierzyna Sudety taki właśnie mają charakter. Uskok, w obrębie którego się wypiętrzyły, jest najważniejszą strukturą tektoniczną na terenie Polski południowo-zachodniej i nazywany jest sudeckim uskokiem brzeżnym.</p> <p>Wszystkie opisywane struktury związane są z aktywnością tektoniczną, jaka zaznaczyła się na tym obszarze na przełomie oligocenu i miocenu (ok. 20 mln lat temu). To właśnie wtedy doszło do podziału Pra-Sudetów waryscyjskich na dwa odrębne bloki – dźwigane Sudety i obniżany Blok Przedsudecki (w obrębie którego się znajdujemy). Ciekawostką, którą warto zapamiętać jest fakt, że Sudety ciągle podlegają wypiętrzaniu. Według badaczy w ciągu ostatnich 200 tys. lat Sudety podniosły się o około 10-25 m.</p>

Wykorzystanie obiektu

Wykorzystanie obiektu do celów edukacyjnych (czego można nauczyć w geostanowisku, m.in. proces, zjawisko, minerały, skały również zagadnienia z ekologii)	Obiekt jest doskonałym punktem widokowym na formy rzeźby terenu, które są konsekwencją tektoniki na tym obszarze. Formy te świadczą o odmłodzeniu się rzeźby w neogenie. Wzniesienie, na którym zlokalizowane będzie stanowisko, znajduje się w progowej, brzeżnej części bloku przedsudeckiego. Na południe od niego, poniżej progę, znajduje się rów Paczkowa-Kędzierzyna, który wykorzystywany jest przez Nysę Kłodzką. Na południe od południe od niego przebiega sudecki uskok brzeżny, którego manifestacją w rzeźbie jest wysoki próg morfologiczny Sudetów. Wszystkie te formy tektoniczne powinny zostać opisane na tablicy informacyjnej, a jej głównym tematem powinien być rozwój tektoniczny Sudetów i ich Przedgórze.
Zagrożenia dla bezpieczeństwa osób odwiedzających geostanowisko	Stanowisko nie stwarza jakiegokolwiek zagrożenia dla odwiedzających je osób.
Infrastruktura turystyczna w okolicy geostanowiska	W pobliżu stanowiska wyraźnie brakuje infrastruktury turystycznej. W przypadku decyzji o utworzeniu tam geostanowiska konieczne jest wykonanie prac znakarskich.
Wykorzystanie i zastosowanie skały oraz związane z nią aspekty kulturowe i historyczne	Miejscowe skały nie podlegały eksploatacji.

Waloryzacja geostanowiska

Ekspozycja	Dobrze wyeksponowany	X	Wymagający przygotowania
Ocena Atrakcyjności Turystycznej [0-10]	Dostępność [0-4]		2
	Stopień zachowania [0-4]		3
	Wartości poza geologiczne [0-2]		1
Ocena Atrakcyjności Dydaktycznej [0-10]	4		
Ocena Atrakcyjności Naukowej [0-10]	2		

Dokumentacja graficzna

Ryc. 1.

Ryc. 2.

Ryc. 3.

Ryc. 4.

Ryc. 5.